

ΘΑΣΙΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΣΤΟ ΕΞΑΤΑΞΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1919-1940

Δ η μ ή τ ρ ι ο ς Θ ε ο δ ω ρ ί δ η ς

Κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας, όπως αναφέρει ο κ. Κων/-νος Χιόνης, Θάσιοι μαθητές φοιτούν σε διάφορα Γυμνάσια της χώρας. Ιδιαίτερα στη 12ετία 1900-1912, Θασίους μαθητές συναντούμε στα Γυμνάσια Σερρών, Θεσ/νίκης, Τσοτυλίου, Μυτιλήνης, Σύρου, Πειραιά και Αθηνών¹. Αυτό συμβαίνει γιατί μέχρι και το 1919 δεν λειτουργεί στην Καβάλα πλήρες εξατάξιο Γυμνάσιο. Υπάρχει το Αρρεναγωγείο, που λειτουργεί με οκτώ ή εννιά τάξεις, δηλ. έξι αστικής σχολής (Δημοτικού) και δύο ή τρεις γυμνασιακές. Από το 1915 το Αρρεναγωγείο χωρίζεται και δημιουργείται ανεξάρτητο Ημιγυμνάσιο, το οποίο όμως λειτουργεί με τέσσερις τάξεις. Κατά τη διάρκεια της βουλγαρικής κατοχής (1916-1918) τα σχολεία της Καβάλας δε λειτουργούν και έτσι οι μαθητές παύουν να φοιτούν στο Ημιγυμνάσιο. Η φοίτηση λοιπόν των Θασίων μαθητών σε εξατάξια Γυμνάσια διαφόρων περιοχών της Ελλάδας ήταν αναγκαία και υποβοηθούνταν από το γεγονός ότι πολλές Θάσιες οικογένειες είχαν συγγενείς που κατοικούσαν σ' αυτές τις περιοχές και έτσι οι Θάσιοι πιο εύκολα δέχονταν να αποχωριστούν τα παιδιά τους για το διάστημα της φοίτησής τους στο Γυμνάσιο.

Μετά το τέλος της βουλγαρικής κατοχής δημιουργείται και λειτουργεί στην Καβάλα το πρώτο εξατάξιο Γυμνάσιο. Από εδώ και πέρα αρχίζει πλέον η προσέλευση των Θάσιων μαθητών στο Γυμνάσιο Καβάλας. Αυτοί είναι είτε καινούριοι μαθητές είτε παλιότεροι, οι οποίοι μεταγγράφονται από άλλα Γυμνάσια στο Γυμνάσιο Καβάλας, είτε τέλος μαθητές που είχαν φοιτήσει στο Ημιγυμνάσιο της Θάσου, το οποίο είχε λειτουργήσει στο Λιμένα κατά τη

1. Βλ. Κων/νου Χιόνη, Η παιδεία στην Καβάλα (1864-1919), Καβάλα 1990, σελ. 101-104.

διάρκεια της γαλλικής κατοχής (1916-1917) του νησιού². Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η Χ' Κων/νίδου Ευπραξία και ο αδερφός της Αγγλοφών, καθώς και ο Θεολογίτης Ιωάννης, με ενδεικτικό του Ημιγυμνασίου Θάσου γράφτηκαν, η μεν πρώτη στην Α' τάξη, οι δε άλλοι στη Γ' τάξη του Γυμνασίου Καβάλας.

Τα βιβλία που αποτέλεσαν τις βασικές πηγές των στοιχείων που θα αναφερθούν σ' αυτή την ανακοίνωση είναι ο «Γενικός Έλεγχος αποτελέσματος ενιαύσιων εξετάσεων» σχολ. ετών 1919-1932, 1933-1939, 1939-1949³ και το «Βιβλίο Πράξεων του Συλλόγου του Γυμνασίου Καβάλας» από 30-9-1926 έως 16-6-1932, που βρίσκονται αρχειοθετημένα στα Αρχεία του Ν. Καβάλας⁴.

Στο πρώτο βιβλίο μπορούμε να δούμε το έτος εγγραφής του μαθητή στο Γυμνάσιο Καβάλας, τον αριθμό μαθητολογίου, τον τόπο καταγωγής του, την ηλικία του, το επάγγελμα του πατρός του, τη διαγωγή που έδειξε κατά τη φοίτησή του, την επίδοσή του σε κάθε μάθημα και τον ετήσιο βαθμό με το χαρακτηρισμό.

Βάσει των στοιχείων λοιπόν που προέρχονται από το παραπάνω βιβλίο, κατά το σχολ. έτος 1919-20 στο εξατάξιο Γυμνάσιο Καβάλας γράφτηκαν (10) δέκα Θάσιοι μαθητές· απ' αυτούς οι (6) έξι στην Α' τάξη και οι (4) τέσσερις στη Γ', ενώ δε φαίνεται να έχουν εγγραφεί μαθητές στις υπόλοιπες τάξεις. Η ηλικία τους ήταν από 12 έως 17 ετών και το επάγγελμα των γονέων τους ήταν δικηγόρος, έμπορος, παντοπώλης, αρτοποιός, μελισσοκόμος και ιερέυς, γεγονός που αποδεικνύει ότι προέρχονταν από εύπορες οικονομικά οικογένειες του νησιού. Από τους έξι μαθητές που φοίτησαν στην Α' τάξη, δύο μόνο κατόρθωσαν να προβιβαστούν· ο Αθανασέλης Ανδροσθένης, ο οποίος, αφού ολοκλήρωσε τη φοίτησή του και στη Β' τάξη, διέκοψε τη φοίτησή του στο Γυμνάσιο για άγνωστους λόγους και η Χ' Κων/νίδου Ευπραξία, η οποία, ως σημειωθεί, ήταν και η πρώτη Θάσια μαθήτρια που φοίτησε στο Γυμνάσιο Καβάλας και πήρε το απολυτήριό της κατά το σχολ. έτος 1924-25. Από τους υπόλοιπους τέσσερις ο Χρηστίδης Κων/νος διέκοψε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, μάλλον λόγω ηλικίας, ήταν ήδη 17 ετών, ενώ οι Ανδρώνης Αριστοφάνης, Γκάλιος Κων/νος και Παπακυριακού Λάμπρος έμειναν στάσιμοι. Το ίδιο σχολ. έτος 1919-20 από τους τέσσερις που γράφτηκαν στη Γ' τάξη, ο Θεο-

2. Βλ. Κων/νου Χιόνη, ό.π., σελ. 109.

3. Βλ. ΓΑΚ-Αρχεία Ν. Καβάλας, ΑΒΕ 32, ΕΚΠ 3.01, ΣΑΕ 1, 2, 3, Γενικός έλεγχος Γυμνασίου Καβάλας.

4. Βλ. ΓΑΚ-Αρχεία Ν. Καβάλας, ΑΒΕ 32, ΕΚΠ 3.01, ΣΑΕ 15, Βιβλίο Πράξεων Συλλόγου.

λογίτης Ιωάννης και ο Μαδεμλής Δημήτριος, διέκοψαν κατά τη διάρκεια του έτους, ενώ ο Τζιάτας Χρήστος και ο Χ'ΰκων/νίδης Αγλαοφών είναι οι πρώτοι Θάσιοι μαθητές που θα πάρουν το απολυτήριο του Γυμνασίου Καβάλας κατά το σχολ. έτος 1922-23. Μαζί τους το ίδιο σχολ. έτος πήρε το απολυτήριό του και ο Μαρκίδης Μάρκος, σε ηλικία 25 ετών, ο οποίος γράφτηκε στην ΣΤ' τάξη του Γυμνασίου για πρώτη φορά.

Κατά το σχολ. έτος 1920-21 φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας 12 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 4, στη Β' 4, στη Γ' 2 και στη Δ' τάξη 2. Απ' αυτούς που φοιτούν στην Α' τάξη, ο Παπακυριακού Λάμπρος αποχώρησε αρχές Απριλίου, ο Σταματέκος Νικόλαος έμεινε στάσιμος, ενώ ο Θεμελής Ανδρέας και ο Ανδρώνης Αριστοφάνης προβιβάστηκαν. Ο τελευταίος δεν συνέχισε στις επόμενες τάξεις του Γυμνασίου, ενώ ο Θεμελής Ανδρέας πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου με βαθμό 10 «άριστα». Στη Β' τάξη του ίδιου σχολ. έτους γράφονται για πρώτη φορά στο Γυμνάσιο Καβάλας ο Κρητικός Γεώργιος και ο Παπαγεωργίου Στυλιανός, οι οποίοι θα αποτελέσουν τους συμμαθητές της Χ'ΰκων/νίδου Ευπραξίας και θα πάρουν το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1924-25, ο μεν Παπαγεωργίου με βαθμό 9 «πάνυ καλώς», ο δε Κρητικός με 10 «άριστα». Μαζί τους το ίδιο έτος θα φοιτήσει στην ΣΤ' τάξη για πρώτη φορά και ο Αργυρίου Νικόλαος, ο οποίος θα πάρει το απολυτήριό του με βαθμό 10 «άριστα». Τέλος στη Γ' τάξη γράφτηκαν για πρώτη φορά ο Σταματέκος Σταμάτιος και ο Ύψηλάντης Βασίλειος, οι οποίοι, αφού προβιβάστηκαν, εγκατέλειψαν το Γυμνάσιο κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Δ' τάξη.

Κατά το σχολ. έτος 1921-22 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοιτούν 16 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 7, στη Β' 3, στη Γ' 3, στην Δ' 2, στην Ε' 2 και στην ΣΤ' κανένας. Απ' αυτούς που φοιτούν στην Α' τάξη, ο Σωτηρίου Νικόλαος διέκοψε το Φεβρουάριο και ο Σταματέκος Νικόλαος, αφού έμεινε στάσιμος, και μετά από μια ακόμη ανεπιτυχή προσπάθεια στην ίδια τάξη, διέκοψε. Από τους υπόλοιπους ο Οικονομίδης Ιωάννης ολοκλήρωσε τη φοίτησή του μόνο στην Α' τάξη· ο αδερφός του Οικονομίδης Παναγιώτης, ο Παπαβασιλείου Δημήτριος, 17 ετών, και ο Σπυρίδης Ιωάννης, 16 ετών, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη, διέκοψαν. Τέλος ο Παπαθεμιστοκλέους Θεμιστοκλής, παρά το μεγάλο της ηλικίας του, 16 ετών, και της κακής οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς του, ο πατέρας του ήταν καπνεργάτης, κατόρθωσε να τελειώσει το Γυμνάσιο Καβάλας το σχολ. έτος 1927-28. Το ίδιο σχολ. έτος 1921-22 γράφεται στη Β' τάξη για πρώτη φορά ο Δημητρούδης Δημήτριος, ο οποίος, μετά από επιτυχή φοίτηση και στις υπόλοιπες τάξεις, πήρε το απολυτήριο το σχολ. έτος 1925-26.

Κατά το σχολ. έτος 1922-23 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν συνο-

λικά 18 Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς 3 στην Α' τάξη· ο Αγαπητός Ευριπίδης, ο οποίος αν και ολοκλήρωσε με επιτυχία τη φοίτησή του στην Α' τάξη, δε συνέχισε· ο Χ' Κων/νίδης Γρηγόριος, που, αφού προήχθη στη Γ' τάξη, διέκοψε· και ο Παπαστυλιανού Στυλιανός, ο οποίος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1927-28. Το ίδιο σχολ. έτος φοιτούν για πρώτη φορά στο Γυμνάσιο Καβάλας ο Αγαπητός Ιωάννης στη Β' τάξη και ο Παπαοικονόμου Άγγελος στη Γ' τάξη. Και οι δύο όμως δεν προήχθησαν στην επόμενη τάξη και διέκοψαν τη φοίτησή τους.

Κατά το σχολ. έτος 1923-24 φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας μόνο 11 Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς 2 στην Α' τάξη· ο Λαμπίδης Ευτύχιος, ο οποίος, αν και ήταν ορφανός, κατάφερε με επιτυχή φοίτηση να πάρει το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1928-29, και ο Οικονομίδης Κων/νος, ο οποίος πήρε το απολυτήριό του το σχολ. έτος 1929-30.

Κατά το σχολ. έτος 1924-25 φοιτούν 13 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη πάλι 2, ο Αγαπητός Ζιώγας και ο Ζηνάς Θεμιστοκλής. Ο πρώτος διέκοψε τη φοίτησή του, αφού προήχθη στη Γ' τάξη, και ο δεύτερος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1929-30. Το ίδιο σχολ. έτος γράφτηκε για πρώτη φορά στη Β' τάξη ο Θεολογίτης Χαράλαμπος, σε ηλικία 17 ετών, αλλά διέκοψε στη Γ' τάξη.

Κατά το σχολ. έτος 1925-26 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν 17 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 7. Απ' αυτούς ο Βακρατσάς Βασίλειος και ο Πρόεδρος Μαργαρίτης, αφού προήχθησαν στη Β' τάξη, διέκοψαν· ο Παπαγγέλλου Κων/νος και ο Τσαρικτσόπουλος Νεοπτόλεμος, αφού προήχθησαν στην Δ' τάξη, διέκοψαν και αυτοί· τέλος ο Καστρινός Κων/νος, ο Πρόεδρος Νικόλαος και ο Σούλτος Δημήτριος πήραν το απολυτήριό τους το σχολ. έτος 1930-31. Το ίδιο σχολ. έτος 1925-26 στην Δ' τάξη φοίτησαν για πρώτη φορά ο Παπαγεωργίου Πολύγνωτος και ο Πρόεδρος Αύγουστος, οι οποίοι πήραν το απολυτήριο του Γυμνασίου Καβάλας, ο μεν πρώτος το έτος 1927-28 και ο δεύτερος το σχολ. έτος 1928-29.

Κατά το σχολ. έτος 1926-27 φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας 26 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 7. Από αυτούς ο Αστεριάδης Αστέριος και ο Ιατρού Μιλτιάδης, αφού προήχθησαν στη Β' τάξη, διέκοψαν· ο Σταματέκος Σταύρος, αφού προήχθη το επόμενο σχολ. έτος στη Β' τάξη, διέκοψε· ο Πολυμέρης Σπυρίδων, αφού απορρίφθηκε στη Β' τάξη το επόμενο σχολ. έτος 1927-28, διέκοψε· και ο Σπίντζος Σαράντης, ο οποίος, αφού προήχθη στη Γ' τάξη, διέκοψε. Τέλος ο Στρατηγόπουλος Γεώργιος, που, αν και προάγονταν με επιτυχία στις τάξεις του Γυμνασίου Καβάλας, στο τέλος της φοίτησής του στην ΣΤ' τάξη αποβλήθηκε. Ο λόγος ήταν ότι αυτός μαζί με τους Θάσιους συμμαθητές του Πρόεδρου Βενιζέλο, Σωτηρέλη Χαράλαμπο και άλλους πέντε

μαθητές του Γυμνασίου κατηγορήθηκαν από τον Εισαγγελέα Καβάλας για τη συμμετοχή τους στην κομμουνιστική οργάνωση Καβάλας «Πρωτοπόροι». Μετά από έκτακτη συνεδρίαση στις 29 Απριλίου 1932 και με την υπ' αριθ. 43 πράξη του, «απέβαλε τους Στρατηγόπουλο Γεώργιο και Προέδρου Βενιζέλο διά παντός του Γυμνασίου Καβάλας και τον Σωτηρέλη Χαράλαμπο εξ όλων των Γυμνασίων του Κράτους ... ίνα στερεωθῆ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς κοινωνίας πρὸς τὸ Σχολεῖον σοβαρῶς κλονισθεῖσα ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου»⁵. Στη Β' τάξη το ίδιο σχολ. έτος 1926-27 φοίτησαν για πρώτη φορά ο Αλεξόπουλος Αλεξανδρής, ο οποίος, αφού προήχθη στη Β' τάξη, διέκοψε, και ο Μαδεμλής Σωτήριος, που, αφού προήχθη στην ΣΤ' τάξη το σχολ. έτος 1930-31, διέκοψε. Στην Δ' τάξη φοίτησαν για πρώτη φορά: ο Κοντογεώργης Αλέξανδρος, ο οποίος, αφού δεν προήχθη, διέκοψε· ο Σταματέκος Δημήτριος, που, αφού απορρίφθηκε στην Ε' τάξη το σχολ. έτος 1928-29, στη συνέχεια διέκοψε· και ο Κρητικός Βασίλειος, ο οποίος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου Καβάλας το σχολ. έτος 1928-29 με βαθμό 9 6/12 «άριστα».

Κατά το σχολ. έτος 1927-28 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοιτούν 28 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 5. Απ' αυτούς ο Τσατσαριώνης Κων/νος διέκοψε στα μέσα Μαρτίου· ο Μάλαμας Κων/νος, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1928-29, διέκοψε· ο Ελαίας Γεώργιος, ο οποίος συνέχισε και πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1933-34· και ο Δημητρούδης Δημοσθένης, που πήρε το απολυτήριο το σχολ. έτος 1934-35. Στη Β' τάξη φοίτησε επιτυχώς για πρώτη φορά ο Σωτηρίου Ιωάννης, αλλά κατόπιν διέκοψε. Στη Γ' τάξη φοίτησαν για πρώτη φορά: ο Βιολιτζής Δημήτριος, ο οποίος, αφού προήχθη, διέκοψε κατόπιν, και ο Ιβηρίτης Ευτύχιος, που, αφού απορρίφθηκε στην Ε' τάξη το σχολ. έτος 1929-30, κατόπιν διέκοψε. Στην Δ' τάξη για πρώτη φορά φοίτησε ο Βαλσαμίδης Ζαχαρίας, ο οποίος πήρε το απολυτήριο το σχολ. έτος 1929-30.

Κατά το σχολ. έτος 1928-29 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν 17 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 10. Απ' αυτούς: οι Κεφαλοθεοδώρου Δημήτριος, Τζιάτας Ιωάννης και Χατζηαυγουστής Αριστοτέλης απορρίφθηκαν και διέκοψαν· ο Σιαμαντούρας Ιωάννης προήχθη αλλά διέκοψε· ο Βασιλούδης Στυλιανός, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το επόμενο σχολ. έτος, διέκοψε· ο Νικολέρης Ναούμ και ο Σκανδάλης Αλέξανδρος, αφού απορρίφθηκαν στη Β' τάξη το σχολ. έτος 1929-30, διέκοψαν· τέλος ο Δαφνίδης Αύγουστος, ο Πανάρετος Αθανάσιος και ο Τριχάς Μάρκος πήραν το απολυτήριο του Γυμνασίου, ο μιν πρώτος το σχολ. έτος 1933-34, ο δε δεύτερος το 1935-36 και ο τρίτος

5. Βλ. ΓΑΚ, Αρχεία Ν. Καβάλας. 6.π.

το 1936-37 τμήματος Κλασσικού. Στη Β' τάξη για πρώτη φορά φοίτησαν ο Θεμελής Δημήτριος και ο Λαμπίρης Τιμολέων, οι οποίοι, αφού προήχθησαν, διέκοψαν· ακόμη ο Αναστασιάδης Αναστάσιος, ο οποίος, αφού ολοκλήρωσε τη φοίτησή του στην Δ' τάξη το 1931-32, διέκοψε. Στη Γ' και Δ' τάξη για πρώτη φορά φοίτησαν αντίστοιχα ο Σωτηρέλης Χαράλαμπος και ο Πρόεδρος Βενιζέλος, οι οποίοι, αφού προήχθησαν στην ΣΤ' τάξη, λίγο πριν το τέλος του σχολ. έτους 1931-32, απεβλήθησαν για τους λόγους που προανέφερα.

Κατά το σχολ. έτος 1929-30 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοιτούν 32 Θάσιοι μαθητές. Στην Α' τάξη 12. Απ' αυτούς ο Λαΐου Πολύτιμος, αν και προήχθη στη Β' τάξη, διέκοψε· ο Βουκοτσός Παναγιώτης, αφού απορρίφθηκε στη Β' τάξη το επόμενο σχολ. έτος, διέκοψε· ο Τακάς Νικόλαος επίσης απορρίφθηκε και διέκοψε· το ίδιο διέκοψε και ο Χατζηγεμμανούηλ Παναγιώτης, αφού απορρίφθηκε και το επόμενο σχολ. έτος. Ακόμη η Μαδεμλή Άρτεμις και ο Χατζηγαυγουστής Απόστολος, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1930-31, διέκοψαν· ο Αγαπητός Δημήτριος και ο Ανδρώνης Ανδρόνικος, αφού απορρίφθηκαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1933-34, διέκοψαν· ο Γιαννόπουλος Άγγελος, αφού απορρίφθηκε στην Δ' τάξη το σχολ. έτος 1932-33, διέκοψε. Ο Καστρινός Ρωμύλος απορρίφθηκε στην ΣΤ' τάξη και δε φαίνεται στη συνέχεια να πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου. Τελικά από τους φοιτήσαντες στην Α' τάξη το σχολ. έτος 1929-30 μόνο η Σούλτου Χρυσούλα και ο Χατζηγαυγουστής Αριστοτέλης κατόρθωσαν να πάρουν το απολυτήριο του Γυμνασίου Καβάλας το σχολ. έτος 1934-35. Το ίδιο σχολ. έτος 1929-30 στην Δ' τάξη φοίτησαν για πρώτη φορά η Βουλτσίδου Ελένη, η Γιαννοπούλου Υψιπύλη και η Χαϊδευτού Νίνα, οι οποίες πήραν το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1931-32· μάλιστα η Χαϊδευτού Νίνα πέτυχε γενικό βαθμό 9 12/13 «άριστα». Τέλος στην Ε' τάξη του ίδιου σχολ. έτους φοίτησε για πρώτη φορά και η Χατζηπαναγιώτου Αλκμήνη, η οποία ολοκλήρωσε τις σπουδές της με επιτυχία το σχολ. έτος 1930-31.

Κατά το σχολ. έτος 1930-31 φοίτησαν στο Γυμνάσιο Καβάλας 34 Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Κλωνάρης Αλέξανδρος και ο Παπαχριστοδούλου Παντελής απορρίφθηκαν και δε συνέχισαν τη φοίτησή τους στο Γυμνάσιο· το ίδιο και ο Μοσχάτος Γεώργιος, μετά και από δεύτερη αποτυχημένη προσπάθεια το επόμενο έτος· η Λαμπίρη Αλεξάνδρα, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1931-32, διέκοψε· το ίδιο και οι Αγγέλου Αργύριος και Παπαευθυμίου Κων/νος, αφού προήχθησαν στην Δ' τάξη το σχολ. έτος 1933-34. Στη Γ' τάξη το ίδιο σχολ. έτος φοίτησε για πρώτη φορά η Οικονομίδου Άρτεμις, η οποία, αφού προήχθη στην Ε' τάξη το σχολ. έτος 1931-32, διέκοψε. Ακόμη ο Βασιλούδης Στυλιανός, η Νικολούδη Ευαγγελία και η Σούλτου Κασσιανή, αφού προήχθησαν στην Δ' τάξη, διέ-

κοψαν. Τέλος στην Δ' τάξη για πρώτη φορά φοίτησε ο Αστεριάδης Αστέριος, ο οποίος, αν και προήχθη, διέκοψε.

Κατά το σχολ. έτος 1931-32 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν 31 Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Κυριαζόπουλος Αλέξανδρος απορρίφθηκε και διέκοψε· ο Καμπουρίδης Σταύρος, ο Παρτοκάλου Πυθαγόρας, ο Σούλτος Στυλιανός και η Σούλτου Σοφία, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1932-33, διέκοψαν. Τέλος ο Οικονομίδης Γεώργιος συνέχισε και πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου, τμήματος Κλασσικού, το σχολ. έτος 1939-40. Στη Γ' τάξη για πρώτη φορά το ίδιο σχολ. έτος φοίτησε ο Δημητριάδης Δημήτριος, ο οποίος, καίτοι προήχθη, διέκοψε. Και στην ΣΤ' τάξη για πρώτη φορά φοίτησαν ο Λαλένης Στυλιανός και ο Τσιλιγγίρης Νάρκισσος, οι οποίοι πήραν το απολυτήριο του Γυμνασίου.

Κατά το σχολ. έτος 1932-33 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν (20) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη η Παναγιώτου Σμαρώ, αφού προήχθη, διέκοψε· ο Χατζηεμμανουήλ Ιωάννης, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1934-35, διέκοψε· και ο Νικολαΐδης Βίτων, ο οποίος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1937-38.

Κατά το σχολ. έτος 1933-34 φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας (17) Θάσιοι μαθητές. Κατ' αυτό το έτος το Γυμνάσιο από τη Γ' τάξη χωρίζεται σε τμήματα Κλασσικού και Πρακτικού. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Προκοπίου Στέφανος, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1935-36, διέκοψε· η Οικονομίδου Κατίνα, η οποία μετά την προαγωγή της στην Δ' Κλασσικού το σχολ. έτος 1935-36, διέκοψε· ο Αγαπητός Αναστάσιος, ο οποίος, αφού ολοκλήρωσε επιτυχώς τη φοίτησή του στην Δ' Κλασσικού το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκε να διακόψει λόγω της έναρξης του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Τέλος ο Μακάριος Εμμανουήλ και ο Μεταξενιάδης Δημήτριος ολοκλήρωσαν επιτυχώς τη φοίτησή τους στο Γυμνάσιο παίρνοντας το απολυτήριο του Πρακτικού ο πρώτος και του Κλασσικού τμήματος ο δεύτερος κατά το σχολ. έτος 1938-39.

Κατά το σχολ. έτος 1934-35 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοιτούν (15) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Πογκοσίδης Νικόλαος, αφού προήχθη, διέκοψε, και ο Μιλτιάδου Μιλτιάδης, μετά και την επιτυχή φοίτησή του στην Ε' τάξη Κλασσικού το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκε να διακόψει λόγω του πολέμου. Τέλος στη Γ' τάξη φοίτησε για πρώτη φορά ο Κυραναστάσης Φίλιππος, ο οποίος, αφού ολοκλήρωσε επιτυχώς τη φοίτησή του στην Δ' Κλασσικού το σχολ. έτος 1935-36, διέκοψε.

Κατά το σχολ. έτος 1935-36 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν (22) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Αναγνωστούδης Ιωάννης και ο Ύψηλάντης Αλέξανδρος, αφού απορρίφθηκαν, διέκοψαν· ο Ευ-

σταθιάδης Νικόλαος, αφού απορρίφθηκε στη Β' τάξη το σχολ. έτος 1938-39, διέκοψε· η Γεράκη Αργυρούλα, αφού απορρίφθηκε στη Γ' τάξη Πρακτικού το σχολ. έτος 1938-39, διέκοψε· ο Λασκαρίδης Άγγελος, ο οποίος, αν και ολοκλήρωσε με επιτυχία τη φοίτησή του στην Δ' τάξη Πρακτικού το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκε να διακόψει λόγω του πολέμου. Τέλος ο Βασιλειάδης Αργύριος, ο Νικολαΐδης Αναστάσιος, ο Βογιατζής Ζαρίφης και ο Γεράκης Αθανάσιος, αφού φοίτησαν επιτυχώς στις τάξεις του Γυμνασίου και προήχθησαν στην ΣΤ' τάξη Πρακτικού οι δύο πρώτοι και Κλασσικού οι άλλοι δύο, το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκαν να διακόψουν λόγω του πολέμου. Ακόμη το σχολ. έτος 1935-36 φοίτησε για πρώτη φορά στη Β' τάξη ο Πατρούδης Μιχαήλ, ο οποίος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου, τμήματος Κλασσικού, το σχολ. έτος 1939-40. Το ίδιο έτος τέλος φοίτησε για πρώτη φορά στην Δ' τάξη Πρακτικού ο Νικολέρης Αναστάσιος, ο οποίος πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το σχολ. έτος 1937-38.

Κατά το σχολ. έτος 1936-37 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν (21) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη ο Βουλτσίδης Ευάγγελος, αφού ολοκλήρωσε επιτυχώς τη φοίτησή του στη Β' τάξη το επόμενο σχολ. έτος, διέκοψε· ο Παπαγεωργίου Γεώργιος, αφού προήχθη στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1938-39, διέκοψε· οι Μαρκίδης Βασίλειος, Ρεϊζής Κων/νος, Αγγελούδης Κων/νος και Κάλτσας-Ευαγγελίδης Μιχαήλ, αφού ολοκλήρωσαν επιτυχώς τη φοίτησή τους στην Δ' τάξη, Κλασσικού οι δύο πρώτοι και Πρακτικού οι δύο άλλοι, το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκαν να διακόψουν λόγω του πολέμου.

Κατά το σχολ. έτος 1937-38 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοιτούν (32) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοιτούν στην Α' τάξη ο Πολυζώτου Μαργαρίτης, αφού απορρίφθηκε και το επόμενο σχολ. έτος, διέκοψε· οι Παπαβασιλείου Ανδρέας και Τσουρουδιακάκης Ιωάννης, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1938-39, διέκοψαν· ακόμη οι Γιαννάκης Γεώργιος και Κρομμύδας Σωτήριος, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1939-40, αναγκάστηκαν να διακόψουν λόγω του πολέμου· το ίδιο συνέβη και στους Βακρατσά Σωτήριο, Καραμπάση Παντελή, Αγγέλου Μαργαρίτη, Κων/νου Χρήστο, Τζιάτα Βασίλειο και Τζιάτα Νικόλαο, αφού είχαν προαχθεί το σχολ. έτος 1939-40 οι μεν δύο πρώτοι στην Δ' τάξη Κλασσικού και οι υπόλοιποι στην Δ' τάξη Πρακτικού. Το ίδιο σχολ. έτος φοίτησε για πρώτη φορά στη Β' τάξη ο Παπαγεωργίου Ιωάννης, του οποίου η φοίτηση διακόπηκε από τον πόλεμο, αφού είχε προαχθεί το σχολ. έτος 1939-40 στην Ε' τάξη Κλασσικού.

Κατά το σχολ. έτος 1938-39 στο Γυμνάσιο Καβάλας φοίτησαν (39) Θάσιοι μαθητές. Απ' αυτούς που φοίτησαν στην Α' τάξη η Κορδέλη Ευαγγελία, ο Παπαδημητρίου Παναγιώτης και ο Παπαθεοδώρου Θεόδωρος, αφού

απορρίφθηκαν, διέκοψαν· ο Ζωγράφος Ιωάννης, αν και προήχθη, διέκοψε· ο Παπάνθιμος Γεώργιος, αφού απορρίφθηκε στη Β' τάξη το επόμενο σχολ. έτος, διέκοψε λόγω του πολέμου· ο Καραυγουστής Αύγουστος, ο Παπαντωνίου Νικόλαος και ο Παπαστυλιανός Στυλιανός, αφού προήχθησαν στη Γ' τάξη το σχολ. έτος 1939-40, διέκοψαν λόγω του πολέμου. Το ίδιο σχολ. έτος φοίτησαν για πρώτη φορά στη Β' τάξη ο Λαμπίρης Αχιλλεύς και ο Ευλογιώργης Γεώργιος, οι οποίοι, αφού προήχθησαν το επόμενο έτος στην Δ' τάξη, διέκοψαν λόγω του πολέμου· τέλος η Καραγεωργίου Λασκαρίνα, η οποία φοίτησε για πρώτη φορά στη Γ' τάξη, αφού απορρίφθηκε τα δύο σχολ. έτη, διέκοψε λόγω του πολέμου.

Κατά το σχολ. έτος 1939-40 φοίτησαν στο Γυμνάσιο Καβάλας (40) Θάσιοι μαθητές. Την τελευταία χρονιά λειτουργίας του Γυμνασίου μαζί με τους μαθητές των προηγούμενων σχολ. ετών που αναγκάστηκαν να διακόψουν λόγω του Β' Παγκοσμίου πολέμου ήταν και οι κατωτέρω: οι Μαρκίδης Ιωάννης, Μαυρουδής Γεώργιος, Παπαγεωργίου Κλέων και Παπαδημητρίου Παναγιώτης, οι οποίοι και προήχθησαν στη Β' τάξη· ο Τσέλιος Νικόλαος, που για πρώτη φορά φοίτησε στη Β' τάξη και προήχθη· και ο Πενταφτίκης Νικόλαος, που φοίτησε στη Γ' τάξη για πρώτη φορά και απορρίφθηκε.

Διαπιστώσεις:

Κάνοντας αυτή την έρευνα καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα:

1. Η λειτουργία του εξατάξιου Γυμνασίου Καβάλας, από το 1919 και μετά, έδωσε λύση στο σοβαρό εκπαιδευτικό πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι μαθητές της περιοχής μας, οι οποίοι ήθελαν να σπουδάσουν και γι' αυτό αναγκάζονταν να ξενιτευθούν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος, όπου λειτουργούσαν εξατάξια Γυμνάσια. Έτσι παρατηρούμε ότι και οι Θάσιοι μαθητές στην πλειοψηφία τους αρχίζουν να φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας.

2. Οι περισσότεροι Θάσιοι μαθητές, που φοίτησαν στο Γυμνάσιο Καβάλας κατά την περίοδο 1919-1940, κατάγονταν από οικονομικά εύπορες οικογένειες.

3. Στο «Γενικό Έλεγχο αποτελέσματος ενιαύσιων εξετάσεων σχολ. ετών 1919-1949» ο τόπος καταγωγής (χωριό) των μαθητών που φοίτησαν στο Γυμνάσιο Καβάλας αρχίζει να αναγράφεται από το σχολ. έτος 1928-1929 και εξής. Σχετικά λοιπόν με τον τόπο καταγωγής των μαθητών μπορούμε να κάνουμε τις εξής παρατηρήσεις:

α. Στα τέλη της δεκαετίας του '20, όπως παρατηρούμε στον πίνακα 1, ο κύριος όγκος των μαθητών που φοιτούν στο Γυμνάσιο Καβάλας προέρχεται από τα χωριά του βόρειου και νότιου τμήματος του νησιού (Λιμένα, Πανα-

γία, Λιμενάρια και Θεολόγο αντίστοιχα), ενώ από τα μέσα της δεκαετίας του '30 ο αριθμός αυτός μειώνεται σημαντικά. Έτσι, ενώ το 1928-29 σε σύνολο 37 μαθητών από τα ανωτέρω χωριά είναι 28, δηλ. το 76%, το 1935-36 σε σύνολο 21 μαθητών, είναι 12, δηλ. το 53%, στα τέλη της δεκαετίας του '30 σε σύνολο 41 μαθητών, είναι 12, δηλ. μόνο το 30%.

Αντίθετα ο αριθμός των Θάσιων μαθητών του Γυμνασίου Καβάλας που προέρχονται από τα χωριά του δυτικού τμήματος του νησιού (Ραχώνι, Καζαβίτι, Σωτήρος και Καλλιράχη), ενώ στα τέλη της δεκαετίας του '20 ήταν το 20% επί συνόλου 37 μαθητών, στα μέσα της δεκαετίας του '30 αυξάνεται σε 43% και στα τέλη αυτής της δεκαετίας επί συνόλου 41 μαθητών αποτελεί το 70%.

Τα στοιχεία αυτά μας κάνουν να υποθέσουμε ότι, όσο οδεύουμε προς τα τέλη της δεκαετίας του '30, από τη μια παρατηρείται κάποια οικονομική ανάπτυξη στα χωριά του δυτικού τμήματος, ίσως λόγω της βελτίωσης της ελαιοκαλλιέργειας και της αύξησης του εισοδήματος από την εργασία στα καπνομάγαζα της Καβάλας, και από την άλλη ότι εκτός από τα παραδοσιακά «τζάκια» του νησιού που κατοικούσαν κυρίως στα χωριά του βόρειου και νότιου τμήματος, τώρα αρχίζουν να επιδιώκουν το αγαθό της γνώσης και άλλα κοινωνικά στρώματα, κυρίως αγροτικά, που κατοικούν στα χωριά του δυτικού τμήματος του νησιού.

β. Στον ίδιο πίνακα, αν εξετάσουμε τον αριθμό των μαθητών του Γυμνασίου Καβάλας κατά χωριό της Θάσου, έχουμε να παρατηρήσουμε εκτός των άλλων και τα εξής:

Από τις Μαριές κατά τη δεκαετία του '30 δεν φοιτά μαθητής στο Γυμνάσιο Καβάλας και από την Ποταμιά μόνο (2).

4. Στον πίνακα 2 παρατηρούμε ότι το χρονικό διάστημα 1919-1940 ο αριθμός των Θάσιων μαθητών αποτελεί περίπου το 6-8% του συνόλου των μαθητών του Γυμνασίου Καβάλας. Η προσέλευση αυτή των Θάσιων μαθητών στο Γυμνάσιο Καβάλας κρίνεται μικρή, όταν μάλιστα γνωρίζει κανείς ότι κατά τη δεκαετία του '30 η δύναμη των μαθητών του Γυμνασίου αυξάνεται σημαντικά, από 125 που φοιτούσαν το σχολ. έτος 1919-20 σε 686 το σχολ. έτος 1939-40, ενώ ο αριθμός των Θάσιων μαθητών δεν έχει την ανάλογη αύξηση: 10 μαθητές φοιτούν την πρώτη χρονιά λειτουργίας του Γυμνασίου και 38 το 1939-40.

Η πρώτη αιτία αυτού του φαινομένου, κατά τη γνώμη μας, είναι η λειτουργία στη Θάσο του Ημιγυμνασίου Κάστρου Λιμεναρίων, από το 1922 έως το 1929. Στο διάστημα αυτό ένας ικανός αριθμός μαθητών, κυρίως, από τα χωριά Λιμενάρια, Θεολόγο, Παναγία και Μαριές φοίτησε στις 3 πρώτες τά-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αριθμός Θασίων μαθητών Γυμνασίου Καβάλας κατά χωριό
την περίοδο 1928-1939

Σχολ. έτος	Λιμέν.	Παναγ.	Ποτ.	Θεολ.	Λιμεν.	Μαρ.	Καλλιω.	Σωτ.	Καζ.	Ραχ.	Σύνολο
1928-29	6	6	—	5	11	2	4	—	2	1	37
1931-32	11	5	—	2	7	—	3	2	1	1	32
1935-36	2	1	—	4	5	—	4	—	4	1	21
1937-38	1	1	1	7	3	—	4	3	6	5	31
1938-39	1	—	1	6	5	—	7	5	9	7	41
ΣΥΝΟΛΟ	21	13	2	24	31	2	22	10	22	15	162

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Σύνολο Θασίων μαθητών Γυμνασίου Καβάλας

Σχολ. έτος	Σύνολο μαθητών Γυμνασίου	Θάσσιοι μαθητές	Ποσοστό
1919-20	125	10	8%
1929-30	530	32	6%
1939-40	686	38	5,5%

ξεις του Ημιγυμνασίου και όχι στο Γυμνάσιο Καβάλας⁶.

Η δεύτερη και σοβαρότερη αιτία ήταν ότι η Θάσος και κατά τη δεκαετία του '30 εξακολουθούσε να βρίσκεται σε οικονομική ανέχεια με αποτέλεσμα λίγες οικογένειες των χωριών του νησιού να έχουν την οικονομική δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους να φοιτήσουν στο Γυμνάσιο Καβάλας. Ο κ. Βογιατζής Ζαρίφης, από τον Πρίνο, ο οποίος άρχισε τη φοίτησή του στο Γυμνάσιο Καβάλας το σχολ. έτος 1935-36, μας είπε χαρακτηριστικά: «οι

6. Βλ. ΑΒΕ 34, ΕΚΠ 5.01, ΣΑΕ 2, ΓΑΚ Αρχεία Ν. Καβάλας, Βιβλίο φοίτησης και προόδου του Ημιγυμνασίου Λιμεναρίων.

Γυμνάσιον Καβάλλας

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕ

Αριθμός	Επωνυμίων και ονομασμάτων των εγγεγραμμένων μαθητών κατά τάξιν και αλφαριθμητική σειράν του έθνους	Πατρών	Ηλικία	Ασχολία	Επάγγελμα πατρός	Όμιλος	Απόσπασμα από το βιβλίο
403	Μπαρουζιάδης Νθ. Βυρμάς	Καλιόγρη	17	Χοσμία	εργασιών	182	
458	Μουρούς Γεωργ. Γεωργίου	Μυκηνάρι	22	Χοσμία	εμπορ.	182	Διακοπή 530 μέτρων κατά την 1907 Δεμ. 27
47	Μουρούς Μ. Μαυρο	Κράτιον	16	Χοσμία	ωρατοποιών	69	
22	Μουσομίδης Α. Νικ. Εμπορ.	Καλιόγρη	14	Χοσμία	δραστηρ.	30	
74	Μουσομίδης Θ. Γεωργίου	Κολλίται	16	Χοσμία	εργασιών	85	
109	Μουσομίδης Ι. Κωνσταντίνου	Μυκηνάρι	17	Χοσμία	εμπορ.	83	
104	Κασιμάκης Ι. Δημήτριου	Καλιόγρη	16	Χοσμία	"	67	
165	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Καλιόγρη	20	Χοσμία	εργασιών	14	
186	Κρασιμωσίου Α. Οδύσσειος	Καλιόγρη	20	Χοσμία	δραστηρ.	147	
207	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	"	20	Χοσμία	ιδ. υπάλληλος		
270	Κρασιμωσίου Ι. Κωνσταντίνου	Καλιόγρη (Βα)	18	Χοσμία	μεταμασίαι	198	
279	Κρασιμωσίου Κ. Βενεζουέλου	Μυκηνάρι	17	Χοσμία	μεταμασίαι	63	
407	Κρασιμωσίου Μ. Κωνσταντίνου	Κρασιμωσίου	17	Χοσμία	εμπορ.	214	
412	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Κρασιμωσίου	19	Χοσμία	εργασιών	20	
457	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Μυκηνάρι	19	Χοσμία	εργασιών	44	
125	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Καλιόγρη	19	Χοσμία	εργασιών	25	
399	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Κρασιμωσίου	18	Χοσμία	εμπορ.	6	
450	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Καλιόγρη	17	Χοσμία	"	25	
52	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	"	17	Χοσμία	ιδ. υπάλληλος	8	
73	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	"	14	Χοσμία	"	12	
106	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Μυκηνάρι	17	Χοσμία	μεταμασίαι	47	
252	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Καλιόγρη	16	Χοσμία	εργασιών	47	
312	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	"	19	Χοσμία	εργασιών	112	
316	Κρασιμωσίου Β. Κωνσταντίνου	"	17	Χοσμία	ιδ. υπάλληλος	17	
414	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	"	16	Χοσμία	εργασιών	30	
455	Κρασιμωσίου Αρ. Μιχάη	Κρασιμωσίου	16	Χοσμία	εργασιών		

Σελίδα από το Γενικό έλεγχο αποτελεσμάτων του Γυμνασίου Αρρένων Καβάλλας.

συνθήκες διαβίωσης των Θάσιων μαθητών στην πόλη της Καβάλας εκείνη την εποχή ήταν πολύ δύσκολες έως δραματικές. Μέναμε σε παλιά σπίτια, τα περισσότερα χωρίς θέρμανση· η ζωή ήταν πολύ ακριβή, κυκλοφορούσαμε με φτωχά ρούχα και τρύπια παπούτσια, τρώγαμε σε φτηνά μαγειρεία και πολλές φορές μέναμε νηστικοί. Ακόμα το σημαντικότερο ήταν ότι μας έλειπε η ξεστασιά, η φροντίδα και η ασφάλεια της οικογένειας»⁷.

Οι παραπάνω λόγοι λοιπόν νομίζουμε ότι δικαιολογούν το μικρό αριθμό των Θάσιων μαθητών που έρχονταν να φοιτήσουν κάθε χρόνο στο Γυμνάσιο Καβάλας, αλλά και αυτούς που διέκοπταν τη φοίτησή τους. Ακόμη απομακρύνουν κάθε σκέψη για τυχόν έλλειψη φιλομάθειας από τους Θάσιους εκείνα τα χρόνια.

7. Πρέπει να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον κ. Βογιατζή Ζαρίφη για τις χρήσιμες προφορικές πληροφορίες που μου έδωσε σχετικά με την εργασία μου το καλοκαίρι του 1999, καθώς και τον κ. Κων/νο Χιόνη για το θέμα που μου υπέδειξε ν' ασχοληθώ.

